

Římskokatolická farnost Obříství proti České republice, rozsudek ze dne 24. 5. 2005

Stěžovatel: Římskokatolická farnost Obříství

Žalovaný stát: Česká republika

Číslo stížnosti: 65196/01

Datum: 24.05.2005

Článek Úmluvy: čl. 29

čl. 34

čl. 35

čl. 41

čl. 44

čl. 6

Rozhodovací formace: Senát

Soud: Evropský soud pro lidská práva

Hesla: kritéria přípustnosti, občanskoprávní řízení, spravedlivé zadostiučinění, spravedlivý proces, vyčerpání vnitrostátních prostředků nápravy

Významnost: 3

EVROPSKÝ SOUD PRO LIDSKÁ PRÁVA

DRUHÁ SEKCE

24. května 2005

VĚC ŘÍMSKOKATOLICKÁ FARNOST OBŘÍSTVÍ

(Rozsudek ve věci Římskokatolická farnost Obříství v. Česká republika)

Evropský soud pro lidská práva - Druhá sekce (dále jen „Soud“), zasedající jako senát, který tvořili soudci J.-P. Costa, předseda, I. Cabral Barreto, K. Jungwiert, V. Butkevych, A. Mularoniová, E. Fura-Sandströmová a D. Popovič a dále paní S. Dolléová, tajemnice sekce, po projednání na neveřejném zasedání dne 3. května 2005 vynesl uvedeného data následující rozsudek:

POSTUP

1. Případ vznikl na základě stížnosti (č. 65196/01) proti České republice předložené Soudu podle čl. 34 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod (dále jen Úmluva“) Římskokatolickou farností Obříství (dále jen „stěžovatelka“), organizační jednotkou Římskokatolické církve s ústředím v Praze, dne 20. prosince 2000.
2. Stěžovatelka byla zastoupena O. Choděrou, advokátem provozujícím praxi v Praze. Vláda (dále jen „Vláda“) byla zastoupena svým zástupcem, V. A. Schormem.

3. Dne 4. prosince 2001 Soud rozhodl postoupit stížnost Vládě. Při použití čl. 29 § 3 Úmluvy se Soud usnesl, že rozhodne o přípustnosti a meritu stížnosti současně.

SKUTKOVÁ ZJIŠTĚNÍ

1. Okolnosti případu
2. Stěžovatelka je organizační jednotkou Římskokatolické církve s jejím ústředím v Praze.
3. Dne 27. dubna 2000 (podle stěžovatelky) nebo 2. května (podle Vlády) podala stěžovatelka žalobu u Okresního soudu v Mělníce proti panu H., kterou usilovala o určení vlastnictví k pozemkům s kostelem a se zvonící v Obříství.
4. Dne 11. října 2000 zamítl okresní soud žádost stěžovatelky o mezitímní opatření směřující k zajištění stěžovatelčina přístupu k danému majetku a k jeho užívání. Toto rozhodnutí bylo doručeno stěžovatelčině advokátovi a žalovanému ve dnech 16. a 26. října 2000. Téhož dne obdržel žalovaný kopii stěžovatelčiny žaloby.
5. Dne 6. listopadu 2000 bylo doručeno stěžovatelčino odvolání ze dne 23. října 2000 proti rozhodnutí o mezitímním opatření žalovanému, který zaslal své připomínky 22. listopadu 2000.
6. Dne 5. prosince 2000 byl spis postoupen Krajskému soudu v Praze, který 12. prosince 2000 zrušil rozhodnutí nižšího soudu a postoupil mu případ k dalšímu posouzení. Krajský soud nařídil okresnímu soudu, aby vyslechl strany řízení před tím, než rozhodne o žádosti.
7. V lednu 2001 obdržely strany řízení rozhodnutí krajského soudu.
8. Dne 8. března 2001 stanovil okresní soud ústní jednání na 23. dubna 2001, při němž vyhověl žádosti na mezitímní opatření.
9. Po odvolání žalovaného ze dne 15. května 2001, které stěžovatelem advokát obdržel
10. května 2001, a po postoupení spisu krajskému soudu dne 5. června 2001 potvrdil krajský soud rozhodnutí okresního soudu ze dne 14. června 2001. Toto rozhodnutí nabylo právní moci 31. července 2001.
11. Dne 12. března 2003 se konalo u okresního soudu ústní jednání, při němž okresní soud zamítl stěžovatelčinu žalobu.
12. Dne 27. června 2003 krajský soud, na základě stěžovatelčina odvolání ze dne 2. dubna 2003, doplněného 10. dubna 2003, zrušil rozsudek okresního soudu a postoupil mu případ k dalšímu posouzení.
13. Dne 21. ledna 2005 obdržela stěžovatelka rozhodnutí okresního soudu ze dne 6. ledna 2005, jímž byl ustanoven znalec v oboru církevního práva.
14. Je zřejmé, že řízení dosud není ukončeno.

PŘÁVNÍ ZJIŠTĚNÍ

1. Údajné porušení článku 6 § 1 Úmluvy
2. Stěžovatelka tvrdila, že délka řízení porušila požadavek „přiměřené lhůty“ stanovený článkem 6 § 1 Úmluvy, který zní takto:

„Každý má právo na to, aby jeho záležitost byla ... v přiměřené lhůtě ...projednána ... soudem, ... který rozhodne o jeho občanských právech nebo závazcích ...“

17. Vláda s tímto tvrzením nesouhlasila.
18. Zatímco stěžovatelka tvrdila, že podala žalobu na určení vlastnictví uvedeného majetku 27. dubna 2000, Vláda tvrdila, že žaloba byla podána 2. května 2000. Toto datum bylo rovněž uvedeno v rozsudku okresního soudu ze dne 12. března 2003.
19. Soud poznamenává, že kopie žaloby, datovaná 27. dubna 2000, předložená stěžovatelkou Soudu, neobsahuje žádné potvrzení o jejím skutečném předložení okresnímu soudu. S přihlédnutím k výše zmíněným dokumentům Soud dospívá k závěru, že stěžovatelka neprokázala, že žalobu podala skutečně 27. dubna 2000.

20. V souladu s tím má Soud za to, že období, které je třeba vzít v úvahu, započalo 2. května 2000 a dosud neskončilo. Toto období tudíž trvalo pět roků na dvou úrovních jurisdikce.
21. Přípustnost
22. Podle článku 35 § 1 Úmluvy se Soud může záležitostmi zabývat pouze po vyčerpání všech vnitrostátních právních prostředků nápravy.
23. Vláda tvrdila, že na stěžovatelku nelze hledět tak, že vyčerpala všechny vnitrostátní právní prostředky nápravy, pokud jde o její stížnost na délku řízení.
24. Stěžovatelka s argumentací Vlády nesouhlasila.
25. Soud připomíná, že v českém právu neexistuje žádný účinný právní prostředek nápravy při stížnosti na délku řízení (Hartman v. Česká republika, č. 53341/99, § 84, ECHR 2003-VIII). Proto Soud shledává, že nebylo prokázáno, že stěžovatelka měla k dispozici účinný právní prostředek nápravy, který by jí umožňoval podat svou stížnost podle článku 6 § 1 Úmluvy vnitrostátním orgánům. Proto nelze pokládat stížnost za nepřijatelnou pro nevyčerpání vnitrostátních právních prostředků nápravy.
26. Soud shledává, že stížnost není zjevně nepodložená ve smyslu článku 35 § 3 Úmluvy. Soud dále dospívá k závěru, že stížnost není nepřijatelná ze žádného jiného důvodu. Stížnost tudíž musí být prohlášena za přijatelnou.
27. Meritum věci
28. Vláda uváděla, že případ je složitý, protože okresní soud musel vyhodnotit záznamy z pozemkového rejstříku, církevní a jiné dokumenty, které jsou více než sto let staré, v kontextu s platnou legislativou, přičemž bylo nezbytné pátrat v archivech. Vláda rovněž uvedla, že stěžovatelka přispěla k délce řízení svou žádostí o mezitímní opatření a odvoláním v souvislosti s touto žádostí. Pokud jde o chování státních orgánů, Vláda uvedla, že okresní soud projednal stěžovatelčinu žádost o mezitímní opatření okamžitě a že řízení se protáhlo kvůli odvoláním stran při řízení týkajícím se této žádosti. Vláda uvedla, že soud čelil dočasnému přetížení, které vyplynulo z přijímání nových soudců na okresním soudě v roce 2000. Vláda předložila statistické údaje prokazující pokles nevyřízených případů u okresního soudu ke konci roku 2001. Kromě toho odmítla tvrzení, že česká justice registruje civilní a obchodní žaloby a poté je odkládá na několik let. Vláda shledala celkovou délku řízení přiměřenou ve smyslu článku 6 § 1 Úmluvy.
29. Stěžovatelka se již dále nevyjádřila k meritum své stížnosti.
30. Soud připomíná, že přiměřenost délky řízení musí být posuzována ve světle okolností případů a s přihlédnutím k následujícím kritériím: ke složitosti případu, k chování stěžovatele a relevantních orgánů a k tomu, oč se stěžovateli ve sporu jedná (viz, mimo jiné, Frydlander v. Francie /GC/, č. 30979/96, § 43, ECHR 2000-VII).
31. Soud uznává, že otázka vlastnických práv církevních osob je složitá. Není však možné tvrdit, že toto samo o sobě ospravedlňovalo celkovou délku řízení.
32. Pokud jde o chování orgánů, Soud konstatuje, že existovala určitá období nečinnosti v řízení. Zejména zde existovalo prodlení jeden rok a sedm měsíců mezi 31. červencem 2001, kdy nabyl právní moci rozsudek krajského soudu, a 12. březnem 2003, kdy okresní soud zamítl stěžovatelčinu žalobu. Dále pak existovalo prodlení jednoho roku a šesti měsíců mezi 27. červnem 2003, kdy krajský soud zrušil rozsudek nižšího soudu, a 6. lednem 2005, kdy okresní soud jmenoval znalce.
33. Soud rovněž konstatuje, že stěžovatelka částečně přispěla k délce řízení svou žádostí o mezitímní opatření a svým následným odvoláním. Soud poznamenává, že řízení o mezitímním opatření trvalo jedenáct měsíců od 23. srpna 2000 do 31. července 2001 a že stěžovatelce bylo nakonec vyhověno.
34. Soud připomíná, že Úmluva ukládá smluvním státům povinnost organizovat jejich právní systém tak, aby umožňoval soudům splňovat požadavky článku 6 § 1 Úmluvy, včetně požadavku na proces „v přiměřené lhůtě“. Nicméně dočasné přetížení v práci nemusí mít za následek odpovědnost na straně smluvních států, pokud s nezbytnou rychlostí přijmou účinné

opatření k nápravě, aby se vyrovnaly s výjimečnou situací tohoto druhu (viz, *mutatis mutandis*, *Kurzac v. Polsko*, č. 31382/96, § 34, 22. února 2001 a *Zimmermann a Steiner v. Švýcarsko*, rozsudek ze 13. července 1983, § 29).

35. Soud uznává problémy, jimiž se musel zabývat okresní soud, jakož i pokles případů, jehož bylo dosaženo ke konci roku 2001. Soud však konstatuje, že k průtahům v daném případě došlo po nábore nových soudců okresním soudem. Proto opatření přijatá Vládou nelze pokládat za postačující a způsobilá docílit uspokojivých výsledků (viz, *mutatis mutandis*, *Molnárová a Kochanová v. Slovensko*, č. 44965/98, § 32 a *Guincho v. Portugalsko*, rozsudek ze dne 10. července 1984, § 40).
36. V důsledku toho a s přihlédnutím k okolnostem případu, jakož i s ohledem na celkovou délku řízení, Soud shledává, že požadavku „přiměřené lhůty“ stanovenému článkem 6 § 1 Úmluvy nebylo v daném případě vyhověno.

Proto byl článek 6 § 1 porušen.

1. Aplikace článku 41 Úmluvy
2. Článek 41 Úmluvy stanoví:

„Jestliže Soud zjistí, že došlo k porušení Úmluvy nebo Protokolů k ní, a jestliže vnitrostátní právo dotčené Vysoké smluvní strany umožňuje pouze částečnou nápravu, přiznává Soud v případě potřeby poškozené straně spravedlivé zadostiučinění.“

1. Škoda
2. Stěžovatelka požadovala 5 000 000 CZK (167 082 EUR) jako náhradu morální újmy, kterou údajně utrpěla v důsledku průtahů v řízení.
3. Vláda s tímto požadavkem nesouhlasila. Uvedla, že stěžovatelka je právnickou osobou, takže její citlivost na případnou morální újmu je omezena. Vláda měla za to, že prohlášení Soudu o porušení Úmluvy bude postačující.
4. S přihlédnutím k okolnostem tohoto případu a ke své judikatuře týkající se požadavků na náhradu morální újmy utrpěné právnickými osobami nebo organizacemi (viz *Freedom and Democracy Party /ÖZDEP/ v. Turecko /GC/*, č. 23885/94, § 57, ECHR 1999-VIII; *Comingersoll v. Portugalsko /GC/ **, č. 35382/97, § 35, ECHR 2000-IV; *Stankov and the United Macedonian Organisation Ilinden v. Bulharsko*, č. 29221/95 a 29225/95, § 121, ECHR 2001-IX a *Metropolitan Church of Bessarabia and Others v. Moldova*, č. 45701/99, § 146, ECHR 2001-XII), má Soud za to, že přiznání náhrady škody z tohoto titulu je vhodné. Při rozhodování na základě ekvity přiznává Soud stěžovateli náhradu škody ve výši 1000 EUR.
5. Náklady a výdaje
6. Stěžovatelka nepožadovala žádnou náhradu nákladů a výdajů.
7. Úroky z prodlení
8. Soud pokládá za vhodné, aby úroky z prodlení vycházely z marginální úrokové míry pro půjčky Evropské centrální banky, k níž by měly být připočteny tři procentní body.

Z TĚCHTO DŮVODŮ SOUD JEDNOMYSLNĚ

1. Prohlašuje stížnost za přípustnou;
2. Prohlašuje, že byl porušen článek 6 § 1 Úmluvy;
3. Prohlašuje,

(a) že žalovaný stát je povinen zaplatit stěžovateli ve lhůtě tří měsíců ode dne, kdy se tento rozsudek stane konečným podle článku 44 § 2 Úmluvy, 1000 EUR (jeden tisíc euro) jako náhradu morální újmy, plus jakoukoliv daň, která může být splatná; tato částka bude převedena na měnu žalovaného státu kurzem aplikovatelným ke dni vyrovnání;

(b) že po uplynutí výše uvedených tří měsíců až do vyrovnání budou splatné prosté úroky z výše uvedené částky ve výši rovnající se marginální úrokové míře pro půjčky Evropské centrální banky, plus tři procentní body;

3. Zamítá zbývající část stěžovatelčina požadavku na spravedlivé zadostiučinění.

Vyhotoveno v anglickém jazyce a vyhlášeno písemně 24. května 2005 podle ustanovení 77 § 2 a 3 Jednacího řádu Soudu.

1. DOLLÉOVÁ

tajemnice sekce

J.-P.COSTA

předseda

*) Viz Výběr z rozhodnutí Evropského soudu pro lidská práva ve Strasbourgu - Přílohový sešit XXXII/2002, Rozhodnutí ES o stížnosti č. 35382/97, str. 21.